

NÕUDED KINDLUSTUSLEPINGU KOHTA TEABE ESITAMISELE

Soovituslik juhend on kehtestatud Finantsinspeksiooni juhatuse 30.10.2015 otsusega nr 1.1-7/145

1. Pädevus

- 1.1. Finantsinspeksiooni seaduse (edaspidi FIS) § 3 kohaselt teostab Finantsinspeksioon riiklikku finantsjärelevalvet finantssektori stabiilsuse, usaldusväärsuse ja läbipaistvuse ning toimimise efektiivsuse suurendamise, süsteemsete riskide vähendamise ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele kaasaaitamise eesmärgil, et kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi stabiilsust.
- 1.2. FIS § 57 lg 1 kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus välja anda soovitusliku iseloomuga juhendeid finantssektori tegevust reguleerivate õigusaktide selgitamiseks või finantsjärelevalve subjektide suunamiseks.

2. Eesmärk ja kohaldamisala

2.1. Eesmärk

- 2.1.1. Käesoleva juhendi eesmärgiks on kaitsta kindlustusvõtjate huve läbi soovituslike juhiste andmise (i) kindlustuslepingute (sealhulgas tüüptingimuste) (edaspidi leping) väljatöötamisele, (ii) kindlustuslepingute kohta teabe avaldamisele ja (iii) kindlustusvõtja kindlustushuvi ja kindlustuslepingule esitatavate nõudmiste väljaselgitamisele.
- 2.1.2. Juhendi eesmärgiks on muu hulgas selgitada (i) kindlustustegevuse seaduse (edaspidi KindlTS) § 221 nõudeid ning (ii) kindlustusandjale võlaõigusseaduse (edaspidi VÕS) 4. osa 23. peatüki 2. jaos imperatiivselt sätestatud nõudeid teabe esitamisele kindlustuslepingut sõlmida soovivale või kindlustuslepingu sõlminud füüsilisele isikule (kindlustusvõtja).
- 2.1.3. Juhend loob eeldused kindlustuse pakkumise läbipaistvuse suurenemisele, tagades kindlustuse pakkumise selguse ja loetavuse ning seeläbi kindlustusvõtjatele parema võimaluse hinnata kindlustuslepingu tingimusi, kindlustuskaitse ulatust ning nende vastavust kindlustushuvi ja nõudmistega kindlustuslepingule. See omakorda loob kindlustusvõtjale paremad võimalused kaalutletud otsuse tegemiseks ja aitab vältida võimalikke vaidlusi.

2.2. Kohaldamisala

- 2.2.1. Juhend kohaldub kõikidele Eestis kindlustust osutavatele isikutele: sealhulgas Eestis tegutsemisõigust omavad kindlustusandjad, välisriigi kindlustusandja filiaalid ja piiriülese kindlustuse pakkujad Eestis (edaspidi kindlustusandja) ning kus see on asjakohane, seal kohaldatakse juhendi sätteid ka kindlustusvahendajatele.
- 2.2.2. Juhendi kohaldamisalaks on ennekõike tarbijalepingud, tagamaks tarbijate kui tehingu sõlmimisel väljaspool oma majandus- või kutsetegevust tegutsevate füüsiliste isikute huvide kaitset, lähtudes asjaolust, et tarbijaid tuleb üldjuhul käsitleda nii materiaalse võimekuse kui ka kindlustusalaste teadmiste ja kogemuste poolest kindlustussuhtes nõrgema osapoolena.
- 2.2.3. Juhendi kohaldamisel tuleb arvestada õigusaktidest tulenevaid nõudeid. Õigusaktidest tulenevate imperatiivsete nõuete korral tuleb lähtuda õigusaktides sätestatust. Juhendi kohaldamisel tekkivate rakenduslike ja tõlgenduslike probleemide korral tuleb lähtuda mõistlikkuse põhimõttest, arvestades juhendi eesmärki ning toimida heas usus kindlustusandjalt oodatava hoolsuskohustusega.
- 2.2.4. Juhendi kohaldamine kindlustusandjate poolt ei pea olema piiratud tarbijalepingutega, kuna selged ja kergesti loetavad kindlustustingimused kannavad kogu kindlustussektori läbipaistvuse ja usaldusväärsuse huve, millele peab olema suunatud ka kindlustusandjate tegevus.
- 2.2.5. Juhendit kohaldatakse üldjuhul nii kahju- kui ka elukindlustuslepingute suhtes, arvestades viimaste liigipõhiseid erisusi. Seega kindlustusandjal on juhendi rakendamisel õigus jätta rakendamata need juhendi sätted, mis tulenevalt vastava kindlustusliigi eripärast ei ole asjakohased ja on seeläbi vastavat liiki kindlustuslepingute suhtes kohaldamatud.
- 2.2.6. Juhend annab muuhulgas selgitavaid juhiseid VÕS 4. osas 23. peatükis 2. jaos imperatiivselt sätestatud teabe avaldamisele. Juhend ei anna soovituslikke juhiseid eraldi kõikide VÕS § 428 sätestatud nõuete kohta, vaid selgitused on antud eraldi nende sätete kohta, mis Finantsinspektsiooni hinnangul vajavad selgitamist.
- 2.2.7. Juhendi kohaldamisel võib arvestada „täidan või selgitan” põhimõtet, mille kohaselt peab järelevalvesubjekt vajadusel suutma põhjendada, miks ta mõnda juhendi punkti ei rakenda või teeb seda osaliselt.

3. Nõuded kindlustuslepingule ja lepingutes esitatud teabele

3.1. Üldnõuded kindlustuslepingule

- 3.1.1. Lepingus avalikustatud informatsioon peab olema õige, täpne, üheselt mõistetav. Informatsioon ei tohi olla eksitava sisuga ning sealt ei tohi välja jääda ega puududa midagi, mis mõjutaks oluliselt informatsioonis esitatud andmete sisu, tähendust ja nendest arusaamist, lähtuvalt mõistlikkuse põhimõttest.
- 3.1.2. Lepingu koostamisel, selles informatsiooni avaldamisel ja selle esitusviisi valikul peab lähtuma eeldusest, et kindlustusvõtjal puuduvad kindlustusalased eriteadmised, seda muu hulgas kindlustusterminite osas.

- 3.1.3. Leping ei tohi sisaldada peitesätteid, mille paigutusest või esitusviisist tulenevalt võib kindlustusvõtjal olla raskendatud lepinguga seotud asjaolude mõistmine või see võib soodustada eksitava arusaama tekkimist lepinguga seotud asjaoludest.
- 3.1.4. Lepingu struktuur peab olema loogiline ja tagama ülevaatlikkuse. Ülevaatlikkus seisneb mõistlikus liigenduses, loetavuses (nt tekstifondi piisav suurus) ja keelelises arusaadavuses (tekst ei sisalda defineerimata erialatermineid). Selline struktuur võimaldab kindlustusvõtjal hõlpsasti leida kogu vajaliku informatsiooni tema jaoks tähtsust omavate asjaolude kohta, arvestades muuhulgas juhendis kehtestatud täpsemaid nõudeid kindlustuslepingutele. Kindlustusandjal on soovitatav lähtuda tema poolt pakutavate kindlustusliikide raames ühtsest kindlustuslepingute struktuurist.
- 3.1.5. Lepingu alajaotuste pealkirjad peavad olema selged ja muust tekstist eristatavad ning viitama jaotuses esitatud informatsioonile. Ühte teemat tuleb võimalusel käsitleda komplekselt lepingu ühes osas ning vältida teema käsitlemist hajutatult.
- 3.1.6. Lepingusisesel viitamisel tuleb vältida viitamist punktile, mis ise sisaldab viidet (edasiviitamise keeld).
- 3.1.7. Lepingus peavad olema selgelt eristatud kindlustussuhtele rakendatavad üldnõuded ja konkreetse kindlustusliigi põhised erinõuded. See võib olla teostatud läbi erinevate dokumentide (üldtingimused ja eritingimused) või konkreetse kindlustuslepingu põhiselt (lepingu üldosa ja eriosa).
- 3.1.8. Leping peab sisaldama viidet kõikidele kindlustussuhtele kohalduvatele tingimustele või dokumentidele ning kindlustusvõtjale peab olema tagatud mõistlik võimalus selliste tingimustega või dokumentidega tutvumiseks. Selline viide peab olema selge ja tähelepandavalt esitatud. Sellise viite korral on keelatud peidetud viidete kasutamine, sealhulgas joonealused viited või väikese tekstifondiga viited.
- 3.1.9. Üldine informatsioon pakutavate kindlustuslepingute osas ning füüsilise isikuga sõlmitavate kindlustuslepingute üldtingimused peavad olema avalikustatud kindlustusandja veebilehel. Nimetatud kindlustustingimused peavad olema veebilehel kättesaadavad vähemalt ajal, mil kindlustusandja neid kindlustuslepingutes kasutab ja kolm aastat arvates kalendriaasta lõpust, mil kindlustusandja neid tingimusi enam oma kindlustustegevuses ei kasuta. Veebilehel avaldatud kindlustustingimuste juures peab olema selgelt märgitud vastavate tingimuste kehtivusperiood. Kindlustusandja veebilehel peab olema ka viide kontaktandmetele, mille kaudu kindlustusvõtja saab kindlustusandja poole pöörduda, kui ta soovib tutvuda varem kehtinud tingimustega.

3.2. Erinõuded kindlustuslepingule

Kindlustuslepingute koostamisel lähtutakse muuhulgas järgnevast:

- 3.2.1. Lepingutes tuleb ühes osas komplekselt defineerida tingimustes kasutatavad olulised mõisted. Alternatiivselt võib mõisted komplekselt defineerida ka tingimuste konkreetse alajaotuse juures, lähtudes vastavas alajaotuses kasutatavatest mõistetest, tagades seejuures mõistete visuaalse eristatavuse muust tekstist. Kindlustuslepingutes tuleb mõisteid kasutada läbivalt ühtsetena (võimalusel ühtsena kindlustusandja kõikide tingimuste raames). Kindlustuslepingutes kasutatavate õigusaktides määratletud mõistete defineerimisel peab kindlustusandja lähtuma esmajärjekorras seaduses sätestatud

määratlustest, mitte andma mõistetele võrreldes seadusega teistsugust tähendust.

- 3.2.2. Kindlustatud isik või kindlustatud objekt (kindlustatud ese) peavad lepingus olema täpselt, selgelt ja üheselt mõistetavalt määratletud. Erilist tähelepanu tuleb pöörata asjade või riskide kogumi kindlustamisel sellise kogumi määratlemisele ja/või piiritlemisele.
- 3.2.3. Lepingus peab määratlema täpselt ja selgelt soodustatud isiku ning tema õigused ja kohustused koos selliste õiguste teostamise ja kohustuste täitmise korraga.
- 3.2.4. Kindlustusjuhtum ja kindlustusriskid peavad lepingus olema täpselt ja selgelt määratletud. Kindlustusjuhtumi ja kindlustusriskide määratlemine peab maksimaalselt toimuma läbi positiivsete tunnuste (st selgelt peab olema mõistetav, mille vastu on kindlustusvõtja kindlustatud). Negatiivsete tunnuste ehk välistuste kasutamisel tuleb esitada välistuste ammendav ja lõplik loetelu.
- 3.2.5. Välistuste märkimisel kindlustustingimustes peavad need olema visuaalselt esile toodud, üheselt mõistetavad ja asuma loogiliselt ning kõikehõlmavalt vastava positiivse kindlustusjuhtumi või –riski määratluse juures. Välistused ei tohi olla ebamõistlikud, arvestades kindlustuslepingu eesmärki. Peidetud välistuste kasutamine ja nende põhjendamatu hajutamine kindlustustingimustes või muudes kindlustuslepingu dokumentides on keelatud. Kui välistused on märgitud nii eri- kui ka üldtingimustes või muudes kindlustuslepingu dokumentides, tuleb selgelt leitavalt (nt eritingimustes) esitada viide, millistes dokumentides veel keeldumise alused märgitud on.
- 3.2.6. Kui konkreetse kindlustuslepinguga ei ole kaetud mõni kindlustussuhte kohalduvates tüüptingimustes sätestatud kindlustusrisk, siis sellise informatsiooni peab esitama ka kindlustuspoliisil.
- 3.2.7. Lepingus peab määratlema kindlustusvõtja õigused ja kohustused eeldatava kindlustusjuhtumi toimumisel (sh kindlustushüvitiste väljamaksmise alused) ning kohustuste täitmata jätmise või mittenõuetekohase täitmise tagajärjed. Sanktsioonid või tagajärjed kohustuste täitmata jätmise või mittenõuetekohase täitmise korral ei tohi olla ebaproportsionaalsed, arvestades sealjuures konkreetse rikkumise olulisust kindlustusandja täitmise kohustuse suhtes.
- 3.2.8. Lepingus peab määratlema kindlustuslepingu kehtivusega ja kindlustuskaitse ulatusega seotud asjaolud pärast kindlustusjuhtumi toimumist. Samuti tuleb määratleda tagajärjed, kui leping lõpetatakse ennetähtaegselt või lepingu kestel saabub kindlustusvõtja surm.
- 3.2.9. Kindlustussumma või selle arvutamise alused peavad lepingus olema täpselt ja selgelt määratletud, samuti hüvitise arvutamise põhimõtted kindlustusjuhtumi toimumisel, hüvitamise piirmäärad ning kas kindlustussumma ja kindlustushüvitis kuuluvad maksustamisele, samuti ammendavad alused kahjuhüvitise vähendamiseks või kahju hüvitamisest keeldumiseks kindlustusjuhtumi toimumisel. Kui taastamismaksumuselt arvestatakse kulumit, tuleb see märkida koos hüvitamise viisi (taastamine, asendamine või rahaline väljamakse) ja kulumiprotsendi ära näitamisega poliisil.
- 3.2.10. Kahjuhüvitise vähendamise ja hüvitamisest keeldumise alused ja selle ulatus ei tohi olla ebaproportsionaalsed, arvestades kindlustuslepingu eesmärki ning võimaliku kahju ja kahjuhüvitise vähendamise või hüvitamisest keeldumise aluse omavahelist suhet.

- 3.2.11. Lepingus peab määratlema ülekindlustuse ja alakindlustuse ning selle tagajärjed kindlustusvõtja õigustele ja kohustustele ning vastavad käitumisjuhised sellises olukorras tegutsemiseks.
- 3.2.12. Lepingus peab esitama näitliku (mitteammendava) loetelu andmetest ja dokumentidest, mida kindlustusandja võib kindlustusvõtjalt nõuda oma täitmise kohustuse kindlakstegemiseks.
- 3.2.13. Lepingus peab määratlema üldpõhimõtted, millest kindlustusandja lähtub hüvitise summa kindlaksmääramisel, poolte õigused ja kohustused selles menetluses (sealhulgas eksperdi kasutamine), taastamise korral lõplik hüvitamise viis, sh kas taastamishüvitis tasutakse kliendile või remondiettevõttele, ning võimalike kahjukäsitluse kulude hüvitamise kord.
- 3.2.14. Arvestades põhimõtet, et kahjukäsitlus peab toimima efektiivselt ja võimalikult kiiresti ning ei tohi olla suunatud kindlustushüvitise väljamaksmisega venitamisele, on lepingus soovitatav kehtestada maksimaalne tähtaeg kahjukäsitluse läbiviimiseks, arvates kindlustushüvitise nõude ja kahjukäsitluseks vajalike dokumentide esitamisest. Lepingus peab sätestama sellise tähtaja ületamise lubatavuse vaid mõjuvatel põhjustel, mida kindlustusandja peab olema suuteline motiveerima (mõjuvaks põhjuseks ei saa olla ühegi teise menetluse algatamine või kulgemine, kui kahju hüvitamine ei ole sellest otseselt sõltuv).
- 3.2.15. Lepingus tuleb selgelt määratleda kahju hüvitamise nõude tekkimise tähtaeg, kahju hüvitamise kord ja viis (rahaline hüvitis, asja ennistamine, asendamine vms), samuti ka viivise maksmise tingimused kohustuse rikkumisel.
- 3.2.16. Lepingus peavad olema määratletud kõik olulised kindlustusandja ning kindlustusvõtja õigused ja kohustused (sealhulgas põhikohustused ja kõrvalkohustused) vähemalt õigusaktides sätestatud kohustuslikus ulatuses, arvestades muuhulgas lepingu olemust ja eesmärki, lepingupoolte vahel välja kujunenud praktikat, kindlustusandja tegevusalal kehtivaid tavasid ning hea usu ja mõistlikkuse põhimõtteid (sealhulgas poolte mõistlik hoolsuskohustus).
- 3.2.17. Lepingus peavad olema määratletud mõistlikud tähtajad vastavate kohustuste täitmiseks ning poolte vastutus ja tagajärjed kohustuste mittenõuetekohase täitmise korral. Tagajärjed ja sanktsioonid kohustuste mittenõuetekohase täitmise korral peavad olema proportsionaalsed, arvestades kohustuste iseloomu ning mittenõuetekohase täitmise võimalikke tagajärgi. Tagajärjed ja sanktsioonid ei tohi olla kindlustusvõtja jaoks koormavamad õigusaktides sätestatust.
- 3.2.18. Lepingus peab määratlema üheselt mõistetavalt vaidluste lahendamise tingimused ja korra. Lepingus sätestatud vaidluste lahendamise kord ei tohi olla kindlustusvõtja jaoks põhjendamatult koormav. Lepingus peab esitama informatsiooni, milliste kohtuväliste vaidlusorganite poole on kindlustusvõtjal kindlustusvaidluse korral võimalik pöörduda viidates ka nimetatud organi kontaktandmetele (veebiaadress, postiaadress), samuti millisele kohtule võib kindlustuslepingu alusel esitada nõude.
- 3.2.19. Lepingus peab käsitlema vähemalt järgmisi kindlustusandja õigusi ja kohustusi:
- 3.2.19.1. Kohustus kindlustusjuhtumi toimumisel hüvitada kindlustusjuhtumi tõttu tekkinud kahju või maksta kokkulepitud rahasumma ühekordselt või osadena või täita leping

muul kokkulepitud viisil (kindlustusandja täitmise kohustus). Samuti kindlustusandja täitmise kohustus kaaskindlustuse ja mitmekordse kindlustuse korral;

- 3.2.19.2. Kindlustusandja teavitamise kohustused (nii sisulised kui vormilised nõuded, lepingu sõlmimisel kui ka lepingu kehtivusajal jne);
 - 3.2.19.3. Kohustus kindlustusvõtja nõudmisel väljastada kindlustusvõtjale asenduspoliis, samuti ära kirjad kindlustusvõtja poolt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis esitatud tahteavaldustest. Ühtlasi peab kindlustusandja vastava nõudmise saamisel väljastama kindlustusvõtjale tema valduses olevaid andmeid ja koopiaid dokumentidest, mis mõjutavad kindlustusvõtja kindlustuslepingust tulenevaid õigusi või kohustusi, kui selline tegevus ei ole vastuolus õigusaktidest tulenevate imperatiivsete nõuetega;
 - 3.2.19.4. Kindlustusandja õigus taganeda kindlustuslepingust (nt valeandmete esitamisel).
- 3.2.20. Lepingus peab käsitlema vähemalt järgmisi kindlustusvõtja õigusi ja kohustusi:
- 3.2.20.1. Kohustus tasuda kokkulepitud ulatuses ja korras kindlustusmakseid;
 - 3.2.20.2. Kindlustusvõtja teavitamise kohustused (nii sisulised kui vormilised nõuded, kohustused lepingu sõlmimisel kui ka lepingu kehtivusajal¹, kahjujuhtumi toimumisel);
 - 3.2.20.3. Kohustus mitte suurendada kindlustusriski võimalikkust ilma kindlustusandja nõusolekuta;
 - 3.2.20.4. Kahju ärahoidmise ja vähendamise ning kahju kindlakstegemise võimalikkuse tagamise kohustus;
 - 3.2.20.5. Õigus taganeda kindlustuslepingust;
 - 3.2.20.6. Õigus nõuda poliisi kadumise või hävimise korral asenduspoliisi väljastamist ning ära kirja mis tahes tema poolt lepingu suhtes kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis tehtud tahteavaldusest;
 - 3.2.20.7. Õigused ja kohustused mitmekordse kindlustuse korral.
- 3.2.21. Kindlustusandja poolt kindlustusvõtjale väljastatud kindlustuslepingu sõlmimist tõendaval dokumendil, kindlustuspoliisil, tuleb esitada kindlustusvõtja jaoks võimalikult lihtsalt ja selgelt kindlustuslepingu seisukohast olulised asjaolud. Kindlustuspoliisil peavad olema vähemalt VÕS § 434 lõikes 2 toodud andmed, võttes arvesse VÕS § 434 lõikest 3 tulenevaid erisusi. Kindlustuspoliisil nimetatud kindlustusrisk peab olema vastavuses kaetud kindlustusriski sisuga ega tohi olla eksitav kindlustuskaitse tegeliku ulatuse osas.

¹ Nt. kindlustusriski võimalikkuse suurenemisest teatamine, uue kindlustuslepingu sõlmimisest teatamine jne.

4. Nõuded lepingueelse teabe esitamisele

4.1. Üldised nõuded

- 4.1.1. VÕS 4. osa 23. peatüki 2. jaos imperatiivselt sätestatud teave (edaspidi avaldatav teave) peab olema selge, kindlustusvõtjale arusaadav ja kergesti leitav. Kindlustusandja esitatud selgitused peavad olema sellised, mis väldivad teabe üleküllastatust ja aitavad kindlustusvõtjal teha teadliku otsuse vastavalt tema kindlustushuvile kindlustuslepingu sõlmimisel, muutmise korral ja samuti kehtivuse ajal.
- 4.1.2. Avaldatav teave ei pea sisalduma ühes dokumendis, kuid kindlustusvõtjale peab olema selgelt arusaadav, millises dokumendis on avaldatav teave kättesaadav. Kui avaldatav teave asub veebilehel, tuleb lepingueelsetes dokumentides kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis selgelt ja lihtsasti leitavalt esitada veebilehe asukoht, millel klient avaldatava teabega tutvuda saab.
- 4.1.3. Sidevahendi abil kindlustuslepingu sõlmimisel peab kindlustusandja lisaks VÕS 4. osa 23. peatüki 2. jaos toodud avaldatavale teabele järgima ka VÕS 1. osa 2. peatüki 4. jaos (Sidevahendi abil sõlmitud lepingud) toodud nõudeid.
- 4.1.4. VÕS § 428 lõike 4 kohaselt loetakse kindlustuslepingu sõlmimisel esindaja kaudu või kindlustusmaakleri vahendusel VÕS § 428 sätestatud teavitamiskohustus täidetuks, kui kindlustusandja on edastanud vastava teabe esindajale või kindlustusmaaklerile. Kindlustusandja poolt vastava teabe edastamisele esindajale või kindlustusmaaklerile kohalduvad samad nõuded, mis teabe edastamisele otse kindlustusvõtjale.

4.2. Juhised VÕS § 428 sätestatud imperatiivsete nõuete täitmiseks

- 4.2.1. VÕS § 428 sätestab imperatiivselt nõuded kindlustuslepingut sõlmida soovivale isikule avaldatava teabe osas. VÕS § 430 sätestab teavitamise vormi. Nimetatud sätte kohaselt tuleb VÕS §-des 428 ja 429 sätestatud teave kindlustusvõtjale edastada kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ning see peab olema selgelt sõnastatud, ülevaatlikult liigendatud ja koostatud eesti keeles või kindlustusvõtjaga kokkuleppel muus keeles.
- 4.2.2. Juhendis esitatud soovitused VÕS §-is 428 sätestatud nõuete täitmiseks käsitlevad üksnes teatud aspekte teabe avaldamisel, mistõttu need ei pruugi olla konkreetsest kindlustuslepingust lähtuvalt piisavad, et kindlustusvõtja saaks selle põhjal kujundada oma kaalutletud otsuse kindlustuslepingu sõlmimiseks. Kindlustusandjal on hooldsuskohustus iseseisvalt, sealjuures oma kindlustuslepingute eripärasid arvestades, hinnata asjaolu, kas VÕS § 428 teabe esitamine juhendi soovituste valguses on iga konkreetse kindlustuslepingu puhul piisav. Vajadusel esitab kindlustusandja kindlustuslepingut sõlmida soovivale isikule täiendavaid andmeid. Kindlustusandja arvestab muuhulgas, et ka VÕS § 428 kehtestab üksnes miinimumnõuded teabe avaldamisele.

VÕS § 428 lg 1:

- 4.2.3. Vastavalt VÕS § 428 lõikele 1 peab kindlustusandja tagama, et füüsilist isikut, kes soovib sõlmida kindlustuslepingut, teavitatakse andmetest enne lepingu sõlmimist. Sellest tulenevalt peab olema kogu VÕS § 428 sätestatud avaldatav teave esitatud selles kindlustuslepingu dokumentatsioonis, mis esitatakse enne lepingu sõlmimist. Seadus ei reguleeri, millises dokumendis nõutud teave peab olema esitatud. Sellest tulenevalt on

kindlustusandjal kohustus tagada VÕS §-is 428 sätestatud teabe esitamine, dokumendi valiku jätab seadusandja kindlustusandja enda valida. Kui mingitel motiveeritud põhjustel ei ole võimalik anda enne lepingu sõlmimist teavitust VÕS § 428 sätestatud avaldatavast teabest (nt kindlustusmaksete täpsest suurusest), tuleb nendest põhjustest füüsilist isikut enne lepingu sõlmimist ka teavitada (näitena, et kindlustusmakse täpne suurus sõltub täiendavast riskihindamisest vms).

- 4.2.4. Kindlustusandja peab tagama, et teave on esitatud mõistliku aja jooksul enne lepingu sõlmimist. Mõistlikkuse kriteeriumiks on, et kindlustusvõtjal on esitatud teabega võimalik tutvuda ning võtta vastu kaalutletud otsus.
- 4.2.5. Kirjalikku taasesitamist võimaldava vormi nõude täitmise korral tagab kindlustusandja, et esitatud teave on taasesitatav ja tuvastatav samas vormis ja täpselt samas sisus huvitatud osapoollele ka hilisemal, esmaavaldamise järgsel perioodil.

VÕS § 428 lg 1 p 2:

- 4.2.6. Vastavalt VÕS § 428 lg 1 punktile 2 peab kindlustusandja tagama, et füüsilist isikut, kes soovib sõlmida kindlustuslepingut, teavitatakse enne lepingu sõlmimist kindlustusandja aadressist, samuti kontori aadressist, mille vahendusel leping sõlmitakse, kui seda ei tehta kindlustusandja asukoha järgi.
- 4.2.7. Avaldatav teave on esitatud täielikult, kui välja on toodud ka kontaktid, mille vahendusel on kindlustusvõtjal võimalik saada kindlustusandjalt mistahes tema lepingut puudutavat informatsiooni (näitena on lepingu dokumentides märgitud e-kirja esitamise kontaktid, võimalusel konkreetsed kontaktisikud jms).

VÕS § 428 lg 1 p 3:

- 4.2.8. Vastavalt VÕS § 428 lg 1 punktile 3 peab kindlustusandja tagama, et füüsilist isikut, kes soovib sõlmida kindlustuslepingut, teavitatakse enne lepingu sõlmimist kindlustuslepingu suhtes kehtivatest tüüptingimustest ja õigusest, mida lepingule kohaldatakse.
- 4.2.9. Kindlustuslepingu suhtes kehtivatest tüüptingimustest on kindlustusvõtjat korrektselt teavitatud, kui nendega tutvumine on tehtud kindlustusvõtjale lihtsasti leitavalt võimalikuks. See tähendab, et tingimused on kas lisatud kindlustuslepingu pakkumise dokumentide juurde või on nimetatud dokumentides selgelt esitatud viide, kus kindlustusvõtja tüüptingimustega tutvuda saab. Veebi vmt tehnilise lahendi kaudu lepingu sõlmimisel on sisse viidud lahend, kus kindlustusvõtja ei saa asuda lepingut sõlmima enne, kui ta on selgelt märkinud, et ta on tüüptingimustega tutvunud. Kindlustusvõtja jaoks peab olema selgelt tuvastatav, millised tüüptingimused tema lepingu suhtes kohaldamisele kuuluvad.
- 4.2.10. Kui ühe kindlustusliigi kohta on kindlustusandja koostanud erinevaid tüüptingimusi või erinevatel perioodidel sõlmitud lepingute puhul kehtivad erinevad tüüptingimused, siis tagab kindlustusandja nii lepingu eelsel perioodil kui ka lepingu kestel selliste tingimuste avaldamise ja kindlustusvõtjale olukorra loomise, kus konkreetse kindlustuslepingu suhtes kohaldatavad tüüptingimused on kergesti leitavad, tuvastatavad ja konkreetse lepinguga seostatavad.
- 4.2.11. Andmete avaldamisel lepingule kohaldatava õiguse kohta peab olema selgelt märgitud,

millise riigi õigust antud kindlustuslepingu puhul kohaldatakse. Kui lepingust tulenevalt on kindlustusvõtjal võimalik valida, millist õigust lepingu osas kohaldatakse, peab olema kindlustusvõtjat sellisest informatsioonist kindlustuslepingu eelselt teavitatud.

VÕS § 428 lg 1 p 4:

- 4.2.12. Vastavalt VÕS § 428 lg 1 punktile 4 peab kindlustusandja tagama, et füüsilist isikut, kes soovib sõlmida kindlustuslepingut, teavitatakse enne lepingu sõlmimist kindlustusandja kohustustest, kui need erinevad tüüpitingimustes ettenähtust.
- 4.2.13. Kui kindlustusvõtjaga sõlmitakse kindlustusleping, mis erineb kindlustusandja poolt pakutavast nn tüüp kindlustuslepingust ja mille tõttu erinevad ka kindlustusandja kohustused tüüpilistest kohustustest, esitab kindlustusandja selgelt ja arusaadavalt teabe, et tegemist on erisusega. Vastava teabe võib selguse huvides esitada ka näite abil (näitena võib kindlustusavaldusele või muule kindlustuslepingu sõlmimise eelsele dokumendile märkida kindlustusandja kohustused tavatingimustel lepingu puhul ning kindlustusandja kohustused kindlustusvõtja poolt soovitud eritingimuste korral jmt).

VÕS § 428 lg 1 p 5:

- 4.2.14. Vastavalt VÕS § 428 lg 1 punktile 5 peab kindlustusandja tagama, et füüsilist isikut, kes soovib sõlmida kindlustuslepingut, teavitatakse enne lepingu sõlmimist kindlustuslepingu kehtivusajast ning selle lõpetamise tingimustest.
- 4.2.15. Avaldatava teabega peab olema selgelt ja lihtsasti leitavalt selgitatud, millisest hetkest on kindlustusleping sõlmitud, millisel hetkel kindlustusleping jõustub ja millisel hetkel on kindlustusleping lõppenud.
- 4.2.16. Avaldatav teave peab andma üheselt mõistetavalt informatsiooni kindlustuskaitse alguse hetkest ning selle kestvusest. Kui kindlustuskaitse algus erinevatele kindlusriskidele on erinev, siis tuleb see kindlustusriski põhiselt selgesti märkida. Samuti tuleb selgitada kindlustuskaitse peatumise või lõppemise aluseid ja tingimusi.
- 4.2.17. Avaldatav teave peab selgitama kindlustuslepingu lõppemise ning korralise ja erakorralise lõpetamise (sealhulgas lepingust taganemine ja lepingu ülesütlemine) tingimusi, korda ja tagajärgi ning nendest tulenevaid poolte õigusi ja kohustusi (näitena lepingu ennetähtaegsel lõpetamisel kaasnevad kulud).
- 4.2.18. Kui garanteeritud intressiga elukindlustuse või muu asjakohase toote puhul ennetähtaegsest lepingust väljumisel kindlustusandja poolt kindlustusvõtjale tehtavad tagasimaksed võivad olla väiksemad kui kindlustusandjale lepingu kestel makstud kindlustusmaksed, siis selle kohta tuleb kindlustusvõtjale esitada vastav teave ja arvestuse alused.

VÕS § 428 lg 1 p 6:

- 4.2.19. Vastavalt VÕS § 428 lg 1 punktile 6 peab kindlustusandja tagama, et füüsilist isikut, kes soovib sõlmida kindlustuslepingut, teavitatakse enne lepingu sõlmimist kindlustusmaksete suurusest ja tasumise korrast, sealhulgas eraldi kindlustusmaksete suurustest erinevate kindlustuskaitsete eest, kui kindlustussuhe hõlmab mitut kindlustuskaitset.

- 4.2.20. Kindlustusmaksete suurus ja tasumise kord on esitatud korrektelt, kui tasumise kord on võimalusel toodud kuupäevaliselt ja juurde märgitud kindlustusmakse suurus. Vaba maksegraafiku korral peaks olema toodud prognoositavad kindlustusmaksed nii põhilepingu kui ka lisalepingu(te) lõikes, samuti kui põhilepingu või lisalepingu(te) kindlustusmakse suurus erineb, siis tuleks kindlustusvõtjale selgitada selle erinevuse põhjuseid.
- 4.2.21. Avaldatava teabega peab määratlema kindlustusmakse tasumisega viivitamise või tasumata jätmise tagajärjed ning sellest tulenevad poolte õigused ja kohustused ning nende teostamise korra. Muuhulgas peab selline teave käsitlema kindlustuskaitse kehtivusega seonduvat.

VÕS § 428 lg 1 p 7:

- 4.2.22. Vastavalt VÕS § 428 lg 1 punktile 7 peab kindlustusandja tagama, et füüsilist isikut, kes soovib sõlmida kindlustuslepingut, teavitatakse enne lepingu sõlmimist kindlustusvõtja poolt koos kindlustusmaksetega maksmisele kuuluvate tasude ja kõigi teiste kindlustusandja poolt väljamaksmisele kuuluvaid summasid mõjutavate tasude liikidest ning nende suurustest.
- 4.2.23. Kindlustusvõtja poolt kindlustusandjale kindlustuslepingu alusel tasumisele kuuluva summa suuruse näitamisel peab lähtuma eesmärgist, et kindlustusvõtja saaks aru, millised kulud tal lepingu sõlmimisel lisaks kindlustusmaksele (kindlustusandja, aga ka teiste isikute ees) tekivad. Kulude kujunemise põhimõtete selgitamisel võib esitada ka viite infoallikale, kus kindlustusvõtja kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis vastava informatsiooniga tutvuda saab.
- 4.2.24. Garanteeritud intressiga elukindlustus- ja muude kindlustuslepingute puhul, kus kulude arvestamine omab olulist mõju tagastusväärtuse kujunemisel, eelkõige oludes kus näiteks ennetähtaegse lepingu lõpetamise hetkeks arvestatud kulud tingivad tagastamisele kuuluvate rahaliste vahendite suuruse selliselt, et kindlustusvõtjale tagasimakstavad rahalised vahendid võivad olla väiksemad kui kindlustusandjale lepingu kestel makstud kindlustusmaksed, tuleb selline teave selgelt ja lihtsasti arusaadavalt ka kindlustusvõtjale esitada.

VÕS § 428 lg 1 p 8:

- 4.2.25. Vastavalt VÕS § 428 lg 1 punktile 8 peab kindlustusandja tagama, et füüsilist isikut, kes soovib sõlmida kindlustuslepingut, teavitatakse enne lepingu sõlmimist tähtajast, mille jooksul on kindlustuslepingu sõlmimist taotleval isikul oma lepingu sõlmimise avaldusega seotud. Tegemist on teabe esitamisega tähtaja kohta, mille kestel üks pool peab teise poole lepingupakkumuse aktseptima.²
- 4.2.26. Pakkumuse kehtivuse tähtaeg kindlustusavalduse aktseptimiseks peab kirjaliku kindlustusavalduse korral olema toodud kindlustusavalduse blanketil. Suulise kindlustusavalduse korral peab kõnealune avaldatav teave olema kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis kindlustuslepingu muus dokumendis selgelt ja lihtsasti leitavalt esitatud. Kui kindlustusandja ei ole määranud kõnealuse avaldatava teabe osas tähtaega, tuleb infot sellisel viisil ka kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis märkida.

² Völaõigusseadus II Kommenteeritud väljaanne, 2007; Paul Varul, Irene Kull, Villu Kõve, Martin Käerdi - lk 459.

VÕS § 428 lg 1 p 9:

- 4.2.27. Vastavalt VÕS § 428 lg 1 punktile 9 peab kindlustusandja tagama, et füüsilist isikut, kes soovib sõlmida kindlustuslepingut, teavitatakse enne lepingu sõlmimist pädeva kindlustusjärelevalve aadressist, millel kindlustusvõtja võib esitada kaebuse kindlustusandja tegevuse peale.
- 4.2.28. Teavitamine on nõuetekohane, kui avaldatav teave sisaldab järelevalveasutuse nime ja tema tegevuskoha aadressi.

4.3. Erinõuded elukindlustuslepingu lepingueelse teabe esitamisele

- 4.3.1. Elukindlustuslepingust peab olema lihtsasti leitav, millise kindlustuslepinguga on tegemist. Näiteks kas intressigarantiiga-, kasumiosalusega-, tagasivõetava/vähendava lisakasumiosalusega-, investeerimisriskiga elukindlustuslepinguga jms.
- 4.3.2. Elukindlustuslepingust saadava kasu (tootluse) esitamisel võib tugineda üksnes kindlustuslepinguga tagatud väärtustele. Simuleeritud tootluse esitamisel kindlustusvõtjale tuleb selgelt viidata, et tegemist on prognoosiga.
- 4.3.3. Elukindlustuslepingu teabe esitamisel tuleb füüsilisest isikust kindlustusvõtjat kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis teavitada garanteeritud väärtuse rahalisest suurusest või kui see ei ole võimalik, siis garantiiväärtuse kujunemise alustest.

VÕS § 428 lg 2 p 1¹:

- 4.3.4. Vastavalt VÕS § 428 lg 2 punktile 1¹ peab kindlustusandja enne elukindlustuslepingu sõlmimist tagama füüsilisest isikust kindlustusvõtja teavitamise kasumiosalusega kindlustuslepingu korral kasumi määramise ja jaotamise põhimõtete kohta.
- 4.3.5. Kindlustusandja avaldab kindlustusvõtjale vähemalt teabe kasumi määramise ja jaotamise arvestuse aluste ja maksmise tähtpäevade kohta. Teabe esitamisel ei pea kindlustusandja laskuma kindlustusandja kasumi kujunemise tehnilistesse detailidesse.
- 4.3.6. Kui kindlustusandja jätab endale lepinguga õiguse lepingu kestel ühepoolset muuta kindlustusvõtjate vahel jagamisele kuuluva kasumi arvestamise aluseid või arvestuslikku jaotamisele kuuluvat kasumit tagantjärele vähendada, siis sellist asjaolu tuleb lepingueelselt kindlustusvõtjale selgitada.
- 4.3.7. Kindlustusandja avaldab andmete olemasolul kindlustusvõtjale kasumi jagamise ajaloolised reaalsed määrad vähemalt viimase viie aasta kohta alates lepingu sõlmimisest. Soovitavalt avaldab kindlustusandja sellise teabe muuhulgas oma veebilehel.

VÕS § 428 lg 2 p 2:

- 4.3.8. Vastavalt VÕS § 428 lg 2 punktile 2 peab kindlustusandja enne elukindlustuslepingu sõlmimist tagama füüsilisest isikust kindlustusvõtja teavitamise kindlustuslepingu tagastusväärtuse kohta, kui tagastusväärtust on võimalik sellisele kindlustuslepingule arvutada.

- 4.3.9. Kindlustusandja näitab teabe avaldamisel üles kõrgendatud hoolsust selliste kindlustuslepingute puhul (nt garanteeritud intressiga elukindlustus- ja muud sarnased lepingud), kus kulude arvestamine omab olulist mõju tagastusväärtuse kujunemisel, eelkõige oludes, kus näiteks ennetähtaegse lepingu lõpetamise hetkeks arvestatud kulud tingivad tagastamisele kuuluvate rahaliste vahendite suuruse selliselt, et kindlustusvõtjale tagasimakstavad rahalised vahendid võivad olla väiksemad kui kindlustusandjale lepingu kestel makstud kindlustusmaksed.

VÕS § 428 lg 2 p 3:

- 4.3.10. Vastavalt VÕS § 428 lg 2 punktile 3 peab kindlustusandja enne elukindlustuslepingu sõlmimist tagama füüsilisest isikust kindlustusvõtja teavitamise VÕS § 543 lõikes 2 nimetatud minimaalse summa kohta kindlustuse kindlustusmaksewabaks muutmiseks ja kindlustusmaksewabast kindlustusest tulenevatest kindlustusandja kohustustest.
- 4.3.11. Kindlustusandja kohustub esitama teabe kindlustusmaksewabaks muutmise asjaolu kohta nii juhul, kui leping näeb ette minimaalse kindlustusmaksete summa, mis muudab lepingu maksewabaks, kui ka teabe selle kohta, kui leping sellist võimalust ette ei näe. Paindliku maksegraafikuga kindlustuslepingute puhul tuleb kindlustusvõtjale selgitada, et eeltoodust lähtuvalt võivad algselt prognoositud tulemused sõltuvalt lepingu maksewabaks muutumisest muutuda.

VÕS § 428 lg 2 p 4:

- 4.3.12. Vastavalt VÕS § 428 lg 2 punktile 4 peab kindlustusandja enne investeerimisriskiga elukindlustuslepingu sõlmimist tagama füüsilisest isikust kindlustusvõtja teavitamise andmetest kindlustuslepingu aluseks oleva alusvara olemuse ja sellega seotud riskide kohta, mis võimaldavad kindlustusvõtjal teha igakülgset kaalutletud investeerimisotsust, seejuures ei ole lubatud rõhutada investeerimisriskiga elukindlustuslepingu sõlmimisest saadavat võimalikku kasu, kui samal ajal ei viidata selgelt selle lepingu sõlmimisega seotud riskidele.
- 4.3.13. Investeerimisriskiga elukindlustuse suhtes saadava kasu rõhutamisel esitab kindlustusandja samas teabe avaldamise kohas ja samaaegselt teabe kindlustuslepinguga seotud investeerimisriskide kohta. Kui kindlustusleping sisaldab investeerimisriski, siis kindlustusandja peab minimaalsena tagama kindlustusvõtja teavitamise asjaolust, et kindlustusvõtja poolt makstud kindlustusmaksed on avatud investeerimisriskile, mille tulemusena lepingust saadav kasu sõltub otseselt lepingu alusvara väärtuse muutumisest.
- 4.3.14. Investeerimisriskiga elukindlustuslepingu puhul ei või avaldatav teave anda lepingust saadava kasu kohta tegelikku või näilist tagatist ega ennustada lepingust saadavat tootlust (sealhulgas lepingu aluseks olev alusvara tootlus). Kui elukindlustusandja avaldab investeerimisriskiga elukindlustuse alusvara või lepingust saadud kasu kohta ajaloolist tootlust, tuleb selle juures märkida, et ajalooline tootlus ei ole tagatiseks samasuguseks tulemuseks tulevikus.
- 4.3.15. Kindlustusandja näitab teabe avaldamisel üles kõrgendatud hoolsust selliste elukindlustuslepingute puhul, kus lepingus kombineeritakse garantiiga perioode ja perioode, kus lepingust saadav kasu on avatud investeerimisriskile. Sellisel juhul kindlustusandja eeldab, et selline leping on saadava võimaliku kasu osas oma tingimustelt keerukam, mille tulemusel vajab see eraldi selgitamist.

- 4.3.16. Iga investeerimisriskiga elukindlustuse leping peab sisaldama kindlustuskomponenti. Tagamaks, et kindlustusandja tegevust saab kvalifitseerida kindlustustegevuseks, millega tegelemise õigus on KindlTS-st tulenevalt üksnes kindlustusandjal, ei tohi põhilepinguga garanteeritud kindlustussumma surmajuhtumi korral ühelgi ajahetkel olla väiksem kui 101% (kohustuslik surmariskikate 1%) vastava lepingu alusvara väärtusest.
- 4.3.17. Kindlustusvõtjale peab olema selgelt arusaadav, kus ja kuidas on võimalik tutvuda investeerimisriskiga elukindlustuslepingu alusvara kohta käiva teabega. Kui see teave on kättesaadav kindlustusandja veebilehel, tuleb lepingueelsetes dokumentides kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis selgelt ja lihtsasti leitavalt avaldada veebilehe asukoht, millel klient alusvara kohta käiva teabega tutvuda saab. Kirjalikku taasesitamist võimaldava vormi puhul peab ka silmas pidama, et sellist informatsiooni oleks võimalik esitada täpselt sellisel kujul ka hilisemal perioodil.

VÕS § 428 lg 2¹:

- 4.3.18. Vastavalt VÕS § 428 lõikele 2¹, kui elukindlustuslepingu alusel makstava hüvitise suurus võib kujuneda suuremaks kindlustuslepinguga garanteeritud hüvitise suuruselt ja kindlustusandja esitab kindlustusvõtjale selle suuruse kujunemise kohta näitlikke arvutusi, peab ta neis kasutama vähemalt kolme erinevat intressimäära.
- 4.3.19. Näitlike arvutuste tegemisel kolme erineva intressimäära kasutamisel tuleb lähtuda reaalsest ja mõistlikest intressimääradest, sh arvestades kindlustusandja senist investeerimistegevust ja selle tulemust ning üldist investeerimiskeskkonda, milles kindlustusandja tegutseb. Intressimäära mõjust peab kindlustusvõtjale jääma selge arusaamine, eriti kui kindlustusandjal on negatiivsete stsenaariumite puhul võimalik lisakasumit vähendada.

5. Kindlustuslepingu muutmine ja avaldatava teabe esitamine

- 5.1. VÕS § 429 lõike 1 kohaselt peab kindlustusandja kindlustuslepingu kehtivuse ajal tagama füüsilisest isikust kindlustusvõtjale teabe edastamise VÕS §-s 428 sätestatud andmete muutumise kohta. Seaduses ei ole otseselt sätestatud tähtaega, mille jooksul tuleb kindlustusvõtjat teavitada VÕS § 428 sätestatud andmete muutumisest või muutmisest. VÕS § 429 on seotud VÕS § 428 regulatsiooniga. VÕS § 428 regulatsioon määrab aja, millal peab olema kindlustusandja poolt tagatud füüsilisest isikust kindlustusvõtja teavitamine. VÕS § 428 kohaselt peab teavitamine olema toimunud enne kindlustuslepingu sõlmimist. Eelnevast ning ka VÕS § 6 sätestatud hea usu põhimõttest lähtuvalt peab kindlustusandja füüsilisest isikust kindlustusvõtjat teavitama VÕS § 428 sätestatud andmete muutumisest enne nende muutumist või muutmist. Teavitamisel tuleb arvestada ka mõistlikkuse põhimõtet, mis tähendab, et muutumisest või muutmisest on kindlustusvõtjat teavitatud sellise ajavahemiku jooksul enne muudatuse jõustumist, et kindlustusvõtjal on võimalik muudatusega tutvuda ja teha enda kindlustuslepingu osas kaalutletud otsus.
- 5.2. Kindlustuslepingu muutumisest teavitamine peab toimuma viisil ja vormis, mis on kindlustuslepingu sõlmimisel kokku lepitud. Omavahelise kokkuleppega võivad pooled teabe esitamise viisi ja vormi hilisemalt muuta.
- 5.3. Kindlustustingimuste ühepoolne muutmine kehtvuslepingute puhul on õiguspärane

juhtudel, kui kindlustusandja on järginud nõudeid, mis tulevad VÕS §-ist 43.

- 5.4. Kui kindlustuslepingu muutumine toob endaga kaasa kindlustuslepingu muutumisega seotud kulud või ka tagastusväärtuse muutumise, tuleb kindlustusvõtjale avaldada ka nimetatud kulud ja lepingu tagastusväärtuse suurus kindlustuslepingu muutumise hetkel.

6. Elukindlustuslepingu kehtivuse ajal teabe esitamine

- 6.1. VÕS § 429 lõike 2 kohaselt tuleb kasumiosalusega elukindlustuslepingu korral füüsilisest isikust kindlustusvõtjat kord aastas teavitada sellest, kui palju on talle aasta jooksul määratud lisakasumit ja kui palju on sellest tingituna suurenenud elukindlustuslepingu alusel väljamaksmisele kuuluvad summad. Kui kindlustusandja on esitanud kindlustusvõtjale kasumiosaluse prognoosid, tuleb kindlustusvõtjat teavitada ka tegeliku kasumiosaluse ja prognoositud kasumiosaluse vahest. VÕS § 429 lõike 2 teist lauset kohaldatakse kindlustuslepingutele, mis on sõlmitud alates 2016. aasta 1. jaanuarist.
- 6.2. Punktis 6.1. märgitud andmete avaldamise viis ja kord (kas posti teel, e-kirja kaudu, internetipanga vahendusel või kindlustusandja veebilehel ja mis ajal) peab olema esitatud füüsilisest isikust kindlustusvõtjale kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis juba kindlustuslepingu sõlmimisel. Omavahelise kokkuleppega võivad pooled teabe esitamise viisi ja vormi hilisemalt muuta.

7. Kindlustusandja tegevus kindlustushuvi väljaselgitamisel

- 7.1. Kindlustusvõtja kindlustushuvi ja nõudmiste väljaselgitamisega seotud kohustused on reguleeritud KindlTS § 221 lõikes 1. Vastavalt nimetatud sättele peab kindlustusandja iga kord enne kindlustuslepingu sõlmimist ja äratuntava vajaduse korral ka enne sõlmitud kindlustuslepingu muutmist selgitama kliendi antud teabe põhjal välja tema kindlustushuvi ja nõudmised kindlustuslepingule, soovitama enda pakutavate kindlustuslepingute hulgast kliendi kindlustushuvile ja nõudmistele kõige paremini vastavat kindlustuslepingut ning andma kliendile piisavaid selgitusi, et klient saaks teha kindlustuslepingu sõlmimise kohta teadliku otsuse.
- 7.2. KindlTS § 221 lõige 2 sätestab, millisel juhul ei kohaldata KindlTS § 221 lõikes 1 sätestatud nõudeid. Nimetatud sätte kohaselt ei kohaldata KindlTS § 221 lõiget 1 kindlustuslepingu sõlmimisel kindlustusmaakleri vahendusel ning VÕS § 427 lõigetes 2 ja 3 nimetatud kindlustuslepingute sõlmimisel.
- 7.3. Kindlustushuvi väljaselgitamise kohustus tähendab üldjuhul kindlustusandja jaoks õigusaktides sätestatud korras kliendile lepingueelse teabe esitamist ja mõistlike jõupingutuste tegemist, et omalt poolt kaasa aidata tingimuste loomisele selleks, et klient saaks hinnata sõlmitava kindlustuslepingu sobivust isikliku kindlustushuviga. Samuti seda, et kindlustusandja teeb kõik enda poolt võimalikud pingutused suunamaks klienti kindlustushuvi võimalikult selgelt avaldama ning pakub sellisele huvile võimalikult lähedast kindlustuslepingut.
- 7.4. Kindlustusandja arvestab juhendi rakendamisel, et täpsemad nõuded investeerimisriskiga elukindlustuslepingu sõlmimise ja sellise protsessi käigus sobivuse hindamise kohustuse sisule ja ulatusele tulenevad seadusest ning juhendi sätete tõlgendamisel tuleb seaduses toodud investeerimisriskiga elukindlustuse kohta käivate normidega arvestada.

- 7.5. Kindlustusandja ei muutu kindlustuslepingu sõlmimisel kliendi suhtes käsundisaajaks või muuks sarnaseks isikuks, kellele kutsealase tegevuse tõttu kuulub eriline usaldusseisund kujundada kindlustuslepingu tingimused selliselt, et need on täielikus vastavuses konkreetse kliendi kindlustushuviga. Sellest tulenevalt võib kindlustusandja pakkuda kliendile enda väljakujundatud kindlustuslahendusi ka siis, kui asjaomane kindlustuslahendus ei vasta täielikult konkreetse kliendi kindlustushuvile.
- 7.6. Sõltumata eelmises punktis sätestatust teeb kindlustusandja kõik enda poolt võimaliku, et valida kindlustuslepingute seast välja selline, mis võimalikult lähedaselt vastab kliendi kindlustushuvile, seejuures pakub kindlustusandja kliendile võimalusel, kui kindlustuslepingu tingimused seda võimaldavad, mitte kindlustada selliste eraldi riskide vastu, mille vastu kindlustamist klient ei soovi. Kui pakutav kindlustusleping ei vasta täielikult kliendi poolt avaldatud kindlustushuvile, siis kindlustusandja hoiatab sellest klienti. Kui on põhjust arvata, et kliendil on raskusi pakutavate kindlustuslepingute hindamisel, on kindlustusandjal kohustus klienti nõustada kõigi (asjasse puutuvate) kindlustuslepingute osas ning asjaomaseid nõuandeid põhjendada, samuti kohustus selgitada välja kliendi soovid ja vajadused, võttes arvesse nimetatud nõustamisele kuuluva aja ja vaeva ning potentsiaalselt makstavate kindlustusmaksete suhet.
- 7.7. Kindlustusandjal on kindlustushuvi väljaselgitamisel õigus eeldada, et potentsiaalne kindlustusvõtja teab kindlustuslepingu sõlmimisel oma kindlustushuvi, esitades selle kohta õiget informatsiooni ja küsides vajadusel lisateavet. Kindlustuslepingu sõlmimise otsustab klient, kes hindab kindlustusandja poolt esitatud teabe ja hoiatuste põhjal kindlustuslepingu sobivust oma isikliku kindlustushuviga ning vastutab lepingu sõlmimisega kaasnevate tagajärgede eest. Eelnimetatu ei muuda olematuks kindlustusandja kohustusi, mis on seotud kindlustusvõtja kindlustushuvi ja kindlustuslepingule esitatavate nõudmistega väljaselgitamisega.
- 7.8. Kindlustusandja nõustamistegevuses:
- 7.8.1. selgitab välja, milliste riskide realiseerumise vastu klient kindlustada soovib, küsides seejuures kliendilt soovitava kindlustuskaitse ulatust ja kliendile sobivat omavastutuse määra;
- 7.8.2. selgitab kliendile kindlustustingimuste erisusi, sh piiranguid, välistusi ja kindlustuslepingus sätestatud kohustustest vabanemist, mis konkreetse kindlustusliigi osas kliendi jaoks tähtsust omavad;
- 7.8.3. selgitab kliendile, et täiendavate riskide kindlustamisel võrreldes kindlustusliigi kohta kindlustuse üldtingimustes väljatooduga, võib toimuda kindlustusandja poolt täiendav kindlustuskatte juurde lisamine, millele lisandub ka täiendav kindlustusmakse;
- 7.8.4. suhtleb kliendiga muudes kindlustuslepingu sõlmimisega seotud küsimustes, mis võivad omada olulist mõju lepingu sõlmimise otsustamisel;
- 7.8.5. eeldab üldjuhul, et klient ei puutu kindlustustegevusega igapäevaselt kokku, mistõttu ta ei pruugi osata oma kindlustushuvi selgesti väljendada;
- 7.8.6. näitab üles hoolsuskohustust kliendi tegeliku huvi väljaselgitamisel lepinguga kaetavate kindlustusjuhtumite ja -riskide piiritlemiseks, eeldades kliendi pigem laiemat huvi kindluskaitse ulatuse osas;

- 7.8.7. lähtub kindlustuslepingu sõlmimisel sellest, et mida keerukam on kindlustusleping või mida asjatundmatum on klient, seda põhjalikumalt peab kliendile antud kindlustuslepingut selgitama, sh selgitama kindlustustingimuste piirangute ja välistuste täpset sisu.
- 7.9. Kliendi poolt kindlustusandjale mistahes vormis esitatav teave kindlustushuvi kohta tuleb kindlustusandja poolt hilisema tõendamise huvides fikseerida kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Kliendi nõudmisel või kui selleks on vajadus, tuleb nimetatud fikseeritud teave edastada ka kliendile ja selliselt, et kliendil on võimalik isiklikult talle adresseeritud teavet salvestada viisil, mis võimaldab seda tulevikus teabe otstarbe seisukohast piisava aja jooksul kasutada ning salvestatud teavet muutmata kujul taasesitada. Teabe säilitamise periood sõltub üldistest tsiviilõiguslikest aegumise tähtaegadest seoses kindlustuslepinguga, mille sõlmimisel kindlustushuvi puudutavat teavet kasutati.

8. Üldnõuded kindlustusandjale juhendi rakendamisel

- 8.1. Juhendi täitmine eeldab, et nii kindlustusandja organisatsiooni ülesehitus, vastutusala läbipaistvus kui ka juhtide teadmised ja oskused ning nendest lähtuv tegevus vastab õigusaktides sätestatule.
- 8.2. Kindlustusandja on kohustatud tagama, et kindlustuslepingu sõlmimise protsessis osalevatel kindlustusandjate töötajatel oleks igal ajahetkel vastavaks tegevuseks nõutav kompetents. See tähendab, et iga kindlustuslepingu sõlmimisega otseselt seotud töötaja peab omama kutseoskust, mis võimaldab tal igakülgset ja piisava täpsusega täita vastavalt tema ülesande ulatusele õigusaktides ja juhendis sätestatud ning ta peab olema läbinud selleks vastava koolituse või olema muul viisil selleks kindlustusandja poolt instrueeritud.
- 8.3. Kindlustusandja kehtestab sisereeglid, millega tagatakse, et kindlustuslepingu sõlmimisega otseselt seotud töötajad tegutsevad keskkonnas, kus ollakse juhendist tulenevatest nõuetest täielikult teadlikud ning hindab selliste sisereeglite tõhusust ja teostab sisekontrolli nende täitmise üle.
- 8.4. Kindlustusandja maandab ja väldib sisereeglitega huvide konflikte, kus kindlustuslepingute sõlmimisega seotud juhtide ja töötajate tasustamise alused innustaks neid loobuma või tegema järeleandmisi õigusaktides ja juhendis sätestatu täitmisel.

9. Lõppsätted

- 9.1. Juhend jõustub 01.01.2016.
- 9.2. Finantsinspektsiooni juhatuse 30.01.2013 otsusega nr 4.1-1/10 kehtestatud soovituslik juhend "Nõuded kindlustuslepingu kohta teabe esitamisele" on alates 01.01.2016 kehtetu.